

ІНСТИТУТ ЛІТЕРАТУРИ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

БІБЛІОТЕКА
СВІТОВОЇ
ЛІТЕРАТУРИ

Данте
АЛІГ'ЄРІ
БОЖЕСТВЕННА
КОМЕДІЯ

ЧИСТИЛИЩЕ

в перекладі Євгена Дроб'язка

LA DIVINA COMMEDIA
di Dante Alighieri

PURGATORIO

Ілюстрації Олександра Ройтбурда

Харків
«Фоліо»
2024

Пісня перша

Purgatorio · Canto I

1] Для вод спокійних паруси віднині
2] Суденце мого духа наставля,
3] Плавбу лишивши по страшній пучині.

4] Співатиму про друге царство я, —
5] Там душі очищаються, небесне
6] Блаженство прозираючи здаля.

7] Нехай же знов поезія воскресне,
8] Бо ваш я, чисті музи, на віки!
9] Хай створить Калліопа тло чудесне,

10] Вторуючи тим голосом, який
11] Відняв колись в Сорок злощасних віру,
12] Що злочин їм відпуститься важкий.

13] Солодкий колір східного сапфіру,
14] Зливаючись під першим небом цим
15] З прозорістю надхмарного ефіру,

16] Всю радість повернув очам моїм,
17] Як попрощавсь я з берегом конання,
18] Для серця і очей моїх страшним.

19] Ясна планета, що несе кохання,
20] Всміхатися примушувала схід,
21] Сховавши Риб у променях світання.

22] Направо глянув я, звернувши вид
23] На інший полюс, на тих зір чотири,
24] З яких втішався наших предків рід.

25] Вогням тим раде все в небеснім ширі,
26] Ти ж, їх не бачачи, ллеш ріки сліз,
27] О вдово Півноче, гіркі та щирі.

Per correr miglior acque alza le vele
omai la navicella del mio ingegno,
che lascia dietro a sé mar sì crudele;

e canterò di quel secondo regno
dove l'umano spirito si purga
e di salire al ciel diventa degno.

Ma qui la morta poesi resurga,
o sante Muse, poi che vostro sono;
e qui Calìopè alquanto surga,

seguitando il mio canto con quel suono
di cui le Piche misere sentiro
lo colpo tal, che disperar perdono.

Dolce color d'oriental zaffiro,
che s'accoglieva nel sereno aspetto
del mezzo, puro infino al primo giro,

a li occhi miei ricominciò diletto,
tosto ch'io uscì' fuor de l'aura morta
che m'avea contristati li occhi e 'l petto.

Lo bel pianeta che d'amar conforta
faceva tutto rider l'oriente,
velando i Pesci ch'erano in sua scorta.

I' mi volsi a man destra, e puosi mente
a l'altro polo, e vidi quattro stelle
non viste mai fuor ch'a la prima gente.

Goder pareva 'l ciel di lor fiammelle:
oh settentrional vedovo sito,
poi che privato se' di mirar quelle!

28] Коли ж я очі перевів униз,
29] На інший знову полюс, на місцину,
30] Де з неба зникнув племенистий Віз, —

31] Побачив поруч я стару людину,
32] Що гідна шани вищої була,
33] Ніж та, яка сповняє душу сину.

34] Сивинь блищала в кучерях чола
35] І в бороді, яка по грудях, дбало
36] На сторони роздвоєна, лягла.

37] Так сяйво чотирьох світил спадало
38] Згори на нього, що здалось мені,
39] Неначе сонце перед ним палало.

40] «Хто ви, що тут, по хмурій струмині,
41] Тікаєте із вічної темниці? —
42] Спитав він, брови суплячи грізні. —

43] Хто вас провів? Хто пломенем зірниць
44] Ту нескінченну чорну ніч роздер,
45] Що тьмарить дно пекельної в'язниці?

46] Невже закон поламано тепер?
47] Чи небо передумало й пустило
48] Вас, непростенні, до моїх печер?»

49] Вожай на мене глянув, зрозуміло
50] Словами, рухом, поглядом вказав
51] Спустити зір, схилитися несміло

52] І вимовив: «Не я того бажав, —
53] Зійшла жона небесна доручити,
54] Щоб я його в дорозі проводжав.

Com' io da loro sguardo fui partito,
un poco me volgendo a l'altro polo,
là onde 'l Carro già era sparito,

vidi presso di me un veglio solo,
degnò di tanta reverenza in vista,
che più non dee a padre alcun figliuolo.

Lunga la barba e di pel bianco mista
portava, a' suoi capelli simigliante,
de' quai cadeva al petto doppia lista.

Li raggi de le quattro luci sante
fregiavan sì la sua faccia di lume,
ch'i' 'l vedea come 'l sol fosse davante.

«Chi siete voi che contro al cieco fiume
fuggita avete la pregione eterna?»,
diss' el, movendo quelle oneste piume.

«Chi v'ha guidati, o che vi fu lucerna,
uscendo fuor de la profonda notte
che sempre nera fa la valle inferna?

Son le leggi d'abisso così rotte?
o è mutato in ciel novo consiglio,
che, dannati, venite a le mie grotte?».

Lo duca mio allor mi diè di piglio,
e con parole e con mani e con cenni
reverenti mi fé le gambe e 'l ciglio.

Poscia rispuose lui: «Da me non venni:
donna scese del ciel, per li cui prieghi
de la mia compagnia costui sovvenni.

55] Коли ж ти хочеш в пам'яті лишити
56] Подобиці, то вимов слово лиш, —
57] І радий я в цьому тобі служити.

58] Свій вечір ще побачить він пізніш,
59] Та був ладен від безуму страшного
60] Побачити його якнайскоріш.

61] Я, присланий, як вже сказав, до нього,
62] Щоб вивести із нетрів злих облуд,
63] Обрав єдину, хоч тяжку, дорогу.

64] Я показав йому весь грішний люд,
65] А зараз покажу покутних духів,
66] Де нагляд за очищенням — твій труд.

67] Та більше не згадаєм наших рухів;
68] Небесна сила помагала нам,
69] Щоб він тебе побачив і послухав.

70] Тож привітай його із прибуттям —
71] Йому свободи дано теж бажати
72] Й заради неї жертвувать життям.

73] Ти смерть за зло також не міг вважати,
74] Бо в Утіці сам вік свій вкоротив,
75] А в судний день одягнеш пишні шати.

76] Законів нам ніхто ж бо не змінив:
77] Він ще живий, мене ж Мінос не знає,
78] Бо звідти я, де чисті очі стрів

79] Твоєї Марції, яку єднає
80] З тобою мрія, душе пресвятий.
81] Її любов за нас хай промовляє!

Ma da ch'è tuo voler che più si spieghi
di nostra condizion com' ell' è vera,
esser non puote il mio che a te si nieghi.

Questi non vide mai l'ultima sera;
ma per la sua follia le fu sì presso,
che molto poco tempo a volger era.

Sì com' io dissi, fui mandato ad esso
per lui campare; e non lì era altra via
che questa per la quale i' mi son messo.

Mostrata ho lui tutta la gente ria;
e ora intendo mostrar quelli spirti
che purgan sé sotto la tua balia.

Com' io l'ho tratto, saria lungo a dirti;
de l'alto scende virtù che m'aiuta
conducerlo a vederti e a udirti.

Or ti piaccia gradir la sua venuta:
libertà va cercando, ch'è sì cara,
come sa chi per lei vita rifiuta.

Tu 'l sai, ch'è non ti fu per lei amara
in Utica la morte, ove lasciasti
la vesta ch'al gran dì sarà sì chiara.

Non son li editti eterni per noi guasti,
ché questi vive e Minòs me non lega;
ma son del cerchio ove son li occhi casti

di Marzia tua, che 'n vista ancor ti priega,
o santo petto, che per tua la tegni:
per lo suo amore adunque a noi ti piega.

82] Твоїх сім царств дозволь же нам пройти,
83] І я подяку їй складу охоче,
84] Якщо згадять себе дозволиш ти».

85] «Так Марція мої втішала очі, —
86] Він відказав, — що, будучи на землі,
87] Робив я все, чого вона захоче.

88] Тепер течуть між нами хвилі злі,
89] Вона пішла навек з душі моєї,
90] Коли закон знайшов мене в імлі.

91] Та вас веде із милості своєї
92] Жона небесна — й слова не кажи,
93] Бо досить лиш послатися на неї.

94] Тож до призначеної йдіть межі,
95] Та перше змиє йому з обличчя плями
96] І комишем його підпережи.

97] Недобре-бо із млистими очами
98] Являться в рай, у місце пресвяте,
99] До першого поміж воротарями.

100] Он острівець; в болото вбоге те
101] Невтомні води б'ють у піні білій;
102] У мулі тільки сам комиш росте.

103] Ніякий стовбур прорости не в силі
104] На тих низьких багнистих берегах,
105] Бо неспроможний підкорятись хвилі.

106] Вертайтеся не по своїх слідах, —
107] Он перший промінь сонця появилася.
108] Він вкаже вам на гору вірний шлях».

Lasciane andar per li tuoi sette regni;
grazie riporterò di te a lei,
se d'esser mentovato là giù degni».

«Marzia piacque tanto a li occhi miei
mentre ch'ì fu' di là», diss' elli allora,
«che quante grazie volse da me, fei.

Or che di là dal mal fiume dimora,
più muover non mi può, per quella legge
che fatta fu quando me n'usci' fora.

Ma se donna del ciel ti move e regge,
come tu di', non c'è mestier lusinghe:
bastisi ben che per lei mi richegge.

Va dunque, e fa che tu costui ricinghe
d'un giunco schietto e che li lavi 'l viso,
sì ch'ogne sucidume quindi stinghe;

ché non si converria, l'occhio sorpreso
d'alcuna nebbia, andar dinanzi al primo
ministro, ch'è di quei di paradiso.

Questa isoletta intorno ad imo ad imo,
là giù colà dove la batte l'onda,
porta di giunchi sovra 'l molle limo:

null' altra pianta che facesse fronda
o indurasse, vi puote aver vita,
però ch'a le percosse non seconda.

Poscia non sia di qua vostra reddita;
lo sol vi mosterrà, che surge omai,
prendere il monte a più lieve salita».

109] І з тим він зник. Я зараз же підвівся,
110] кажучи ні слова, підійшов
111] До вожая й на нього подивився.

112] А він почав: «Ходімо без розмов
113] Назад, мій сину. Бачиш на світанні,
114] Як далі вниз пішла рівнина знов».

115] Зірниця гнала сутінки туманні,
116] І в далині, куди вони пливли,
117] Замерехтіло море в трепетанні.

118] Ми навпростець долиною пішли,
119] Мов ті, що манівцями десь блукали,
120] Аж поки врешті стежки не знайшли.

121] Коли ж ми по рівнині мандрували,
122] Де промінь на росу уже сяйнув,
123] А в затінку ще краплі не зникали, —

124] Учитель мудрий мій траву торкнув,
125] Зволожив руки у небесні соки,
126] А я, коли його думки збагнув,

127] Заплакані йому підставив щоки,
128] Й живу він барву поновив на них,
129] Яку зігнав у пеклі страх жорстокий.

130] Ми вийшли до пустельних вод смутних,
131] Що не носили на собі ні разу
132] Нікого, хто б вернувся до живих.

133] Підперезав мене він там з наказу.
134] О чудо! Він смикнув одну з рослин, —
135] І виросла нова така ж одразу

136] Там само, звідки першу вирвав він.

Così spari; e io sù mi levai
senza parlare, e tutto mi ritrassi
al duca mio, e li occhi a lui drizzai.

El cominciò: «Figliuol, segui i miei passi:
volgianci in dietro, ché di qua dichina
questa pianura a' suoi termini bassi».

L'alba vinceva l'ora mattutina
che fuggia innanzi, sì che di lontano
conobbi il tremolar de la marina.

Noi andavam per lo solingo piano
com' om che torna a la perdita strada,
che 'nfino ad essa li pare ire in vano.

Quando noi fummo là 've la rugiada
pugna col sole, per essere in parte
dove, ad orezza, poco si dirada,

ambo le mani in su l'erbetta sparte
soavemente 'l mio maestro pose:
ond' io, che fui accorto di sua arte,

porsi ver' lui le guance lagrimose;
ivi mi fece tutto scoperto
quel color che l'inferno mi nascose.

Venimmo poi in sul lito deserto,
che mai non vide navicar sue acque
omo, che di tornar sia poscia esperto.

Quivi mi cinse sì com' altrui piacque:
oh meraviglia! ché qual elli scelse
l'umile pianta, cotal si rinacque

subitamente là onde l'avelse.

ЗМІСТ

Пісня перша Purgatorio · Canto I.....	5
Пісня друга Purgatorio · Canto II.....	17
Пісня третя Purgatorio · Canto III.....	29
Пісня четверта Purgatorio · Canto IV	43
Пісня п'ята Purgatorio · Canto V	57
Пісня шоста Purgatorio · Canto VI	69
Пісня сьома Purgatorio · Canto VII.....	83
Пісня восьма Purgatorio · Canto VIII	95
Пісня дев'ята Purgatorio · Canto IX.....	109
Пісня десята Purgatorio · Canto X.....	123
Пісня одинадцята Purgatorio · Canto XI.....	137

Пісня дванадцята	
Purgatorio · Santo XII	151
Пісня тринадцята	
Purgatorio · Santo XIII.....	163
Пісня чотирнадцята	
Purgatorio · Santo XIV.....	177
Пісня п'ятнадцята	
Purgatorio · Santo XV	191
Пісня шістнадцята	
Purgatorio · Santo XVI.....	205
Пісня сімнадцята	
Purgatorio · Santo XVII	219
Пісня вісімнадцята	
Purgatorio · Santo XVIII.....	233
Пісня дев'ятнадцята	
Purgatorio · Santo XIX.....	247
Пісня двадцята	
Purgatorio · Santo XX	261
Пісня двадцять перша	
Purgatorio · Santo XXI.....	275
Пісня двадцять друга	
Purgatorio · Santo XXII	287
Пісня двадцять третя	
Purgatorio · Santo XXIII.....	301

Пісня двадцять четверта Purgatorio · Canto XXIV	313
Пісня двадцять п'ята Purgatorio · Canto XXV	327
Пісня двадцять шоста Purgatorio · Canto XXVI.....	341
Пісня двадцять сьома Purgatorio · Canto XXVII	355
Пісня двадцять восьма Purgatorio · Canto XXVIII.....	369
Пісня двадцять дев'ята Purgatorio · Canto XXIX.....	383
Пісня тридцята Purgatorio · Canto XXX	397
Пісня тридцять перша Purgatorio · Canto XXXI.....	411
Пісня тридцять друга Purgatorio · Canto XXXII	425
Пісня тридцять третя Purgatorio · Canto XXXIII.....	439
Коментарі	452